

ROCZ- NIK LUBUS- KI

50

**ZIEMIA LUBUSKA
JAKO PRZEDMIOT BADAŃ**

ROCZNIK LUBUSKI

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE
WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH
UNIwersytetu Zielonogórskiego

**ROCZNIK
LUBUSKI**
Tom 50, część 1

**ZIEMIA LUBUSKA
JAKO PRZEDMIOT BADAŃ**

Pod redakcją
Bogumiły Burdy,
Małgorzaty Szymczak

Zielona Góra 2024

REDAKTOR NACZELNY/REDAKTOR JĘZYKOWY
Ewa Narkiewicz-Niedbałec

SEKRETARZ/REDAKTOR STATYSTYCZNY
Edyta Mianowska

RADA NAUKOWA
Klaus Boehnke, Mirosław Chałubiński, Leszek Gołdyka,
Sinan Tankut Gülhan, Bogdan Idzikowski, Zbigniew Izdebski,
Krystyna Janicka, Tomasz Jaworski, Zbigniew Kurcz, Janusz Mucha,
Margarida Pocinho, Kazimierz M. Słomczyński, Martin Strouhal,
Zdzisław Wołk, Maria Zielińska.

RECENZENCI
Lista recenzentów dostępna na www.roczniklubuski.uz.zgora.pl

REDAKCJA WYDAWNICZA
Aleksandra Kurzawa

SKŁAD KOMPUTEROWY
Gracjan Głowacki

KOREKTA ARTYKUŁÓW I ABSTRAKTÓW
W JĘZYKU ANGIELSKIM
Urszula Paradowska

ISSN 0485-3083

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja papierowa.
Rocznik Lubuski jest indeksowany w bazach:
CEJSH, ERIH PLUS

Elektroniczna wersja: www.roczniklubuski.uz.zgora.pl

WYDANIE PUBLIKACJI SFINANSOWANE PRZEZ

Uniwersytet Zielonogórski
Instytut Historii

Lubuskie Towarzystwo Naukowe

© Copyright by Lubuskie Towarzystwo Naukowe
© Copyright by Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Zielonogórski

DRUK
Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego
65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel./faks (68) 328 78 64

SPIS TREŚCI

BOGUMIŁA BURDA, MAŁGORZATA SZYMCZAK	
Wprowadzenie	7
 I. ZIEMIA LUBUSKA W PERSPEKTYWIE DZIEJOWEJ	
 TOMASZ NODZYŃSKI	
Badania nad lubuską tożsamością z perspektywy historyka	13
BOHDAN HALCZAK	
Pojęcie Ziemi Lubuskiej w ujęciu historycznym i politologicznym	35
ZBIGNIEW BUJKIEWICZ	
Historyk wobec zacierania śladów przeszłości – białe plamy w historii gospodarczej Ziemi Lubuskiej w czasach PRL	51
 II. BADANIA REGIONALISTYCZNE W PERSPEKTYWIE OŚROD- KÓW NAUKOWYCH	
 DOROTA PILECKA, TOMASZ JUREK	
Rozwój nauki w gorzowskim ośrodku Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu w okresie 50 lat działalności uczelni (1971-2021)	67
MARTA BĄKIEWICZ	
Ziemia Lubuska w polsko-niemieckim dialogu – rekonesans i zarys perspektyw	79
MAŁGORZATA BUKIEL	
„Obsługa naukowa” Ziemi Lubuskiej przez poznańskie środowisko naukowe. Przykład Zdzisława Kaczmarczyka i kilka postulatów badawczych	89
MAGDALENA POKRZYŃSKA	
Badania etnograficzne w regionie lubuskim	103
MAŁGORZATA MIKOŁAJCZAK	
W stronę zintegrowanych badań regionalistycznych. Kilka refleksji na marginesie konferencji „Ziemia Lubuska jako przedmiot badań” (Zielona Góra, 24-25 maja 2023)	125

III. ZIEMIA LUBUSKA W TRADYCYJNYCH I NOWYCH PERSPEKTYWACH

AGNIESZKA GANDECKA

Lubuskie (nie)warte zachodu. O wizerunku, marce i atrakcyjności
turystycznej województwa 137

MAGDALENA TURSKA

Stan badań nad środowiskiem literackim Gorzowa Wielkopolskiego
i okolic – rekonesans i perspektywy rozwojowe 157

MARTA RUSZCZYŃSKA

Widma dawnej i nowej historii w powieści sensacyjnej Sławomira
Siereckiego *Upiory znikają o brzasku* 173

IWONA ŻURASZEK-RYŚ

Nazwy własne Ziemi Lubuskiej jako przedmiot badań zielonogórskich
językoznawców 187

RADOSŁAW DOMKE

Historia wizualna Zielonej Góry spisana kamerą Sky Piastowskie 201

LIDIA KATARYŃCZUK-MANIA, MAŁGORZATA KUNCEWICZ,
GRZEGORZ MANIA

O artystycznej i kulturalnej działalności Stowarzyszenia Polskich
Muzyków Kameralistów na terenie województwa lubuskiego
i nie tylko 213

IV. VARIA

JAROSŁAW KUCZER

Szlachcic, rycerz, baron, hrabia, książę. Badania nad XVI-XVIII
-wieczną szlachtą południowej części województwa lubuskiego 229

EWA PASTERNAK-KOBYŁECKA

Partycypacja w lokalnych wydarzeniach kulturalnych studentów
pierwszego roku Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu
Zielonogórskiego 245

MARIA MRÓWCZYŃSKA, SŁAWOMIR GIBOWSKI

Identyfikacja przemieszczeń pionowych obiektów budowlanych
zlokalizowanych na terenie miasta Zielona Góra 257

RYSZARD ASIENKIEWICZ, ARTUR WANDYCZ

Budowa ciała chłopców i dziewcząt województwa lubuskiego w wieku
7-18 lat. Tendencje zmian 275

Wprowadzenie

Regionalistyczne badania nad Ziemią Lubuską mają długą, sięgającą okresu powojennego tradycję. W licznych publikacjach autorzy podejmowali zarówno problemy dotyczące dziejów historycznych, kultury, społeczeństwa, religii, gospodarki tego regionu, problemów edukacji, zagadnień terminologicznych, jak i języka naukowego stosowanego w badaniach nad regionem. Na region spoglądano z perspektywy tożsamości jego mieszkańców, a także w ujęciu transgranicznym.

Celem niniejszego tomu jest ogląd dotychczasowych dokonań w tym zakresie oraz próba refleksji nad problemem wyznaczenia nowych kierunków badawczych. Autorzy podjęli trud zarówno oceny dorobku badań regionalistycznych, które prowadzone są w obrębie poszczególnych dyscyplin, jak i rozważania nad wyodrębnieniem nowych pól i problemów badawczych. Zestawienie tych różnorodnych i niekiedy odmiennych punktów widzenia i perspektyw badawczych pozwoli spojrzeć na Ziemię Lubuską całościowo, ale też objąć jej zróżnicowane aspekty. Zestawiona w niniejszym tomie dyskusja o dziedzictwie i tożsamości regionu jest próbą dokonania podsumowań i rewizji w obrębie badań historycznych, socjologicznych, etnograficznych, literaturoznawczych, medioznawczych, turystycznych. Obrazuje ona zarówno tradycyjne, jak i nowe poszukiwania i rozwiązania teoretyczne, tematyczne i metodologiczne. Autorami poszczególnych rozdziałów są badacze reprezentujący różne dyscypliny nauki, dlatego też tematyka monografii jest zróżnicowana.

Publikacja składa się z czterech części. W pierwszej zawarto rozdziały poświęcone różnym aspektom teoretycznym i metodologicznym badań historycznych nad Ziemią Lubuską. Znalazły się tutaj teksty autorstwa: Tomasza Nodzyńskiego, *Badania nad lubuską tożsamością z perspektywy historyka*, Bohdana Halczaka, *Pojęcie Ziemi Lubuskiej w ujęciu historycznym i politologicznym* oraz Zbigniewa Bujkiewicza, *Historyk wobec zacierania śladów przeszłości – białe plamy w historii gospodarczej Ziemi Lubuskiej w czasach PRL*.

W kolejnej części prezentowanego zbioru przedstawiono dorobek oraz aktualne kierunki prac badawczych w zakresie lubuskiej regionalistyki, prowadzone przez wybrane krajowe ośrodki naukowe. Znalazły się tutaj teksty sześciu autorów. Są to: Doroty Pileckiej i Tomasza Jurka, *Rozwój na-*

uki w gorzowskim ośrodku Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu w okresie 50 lat działalności uczelni (1971-2021), Marty Bąkiewicz, *Ziemia Lubuska w polsko-niemieckim dialogu. Rekonesans i perspektywy oraz Małgorzaty Bukiel, „Obsługa naukowa” Ziemi Lubuskiej przez poznańskie środowisko naukowe. Przykład Zdzisława Kaczmarczyka i kilka postulatów badawczych*. Czwartym materiałem w tej części jest tekst Magdaleny Pokrzyńskiej, *Badania etnograficzne w regionie lubuskim*. Tę część publikacji zamyka ważny tekst Małgorzaty Mikołajczak, *W stronę zintegrowanych badań regionalistycznych. Kilka refleksji na marginesie konferencji „Ziemia Lubuska jako przedmiot badań” (Zielona Góra, 24-25 maja 2023 r.)*.

Różne ujęcia i optyki regionalistyczne oraz towarzyszące im metody zostały ujęte w kolejnej części publikacji. Otwiera ją materiał autorstwa Agnieszki Gandeckiej, *Lubuskie (nie)warte zachodu. O wizerunku, marce i atrakcyjności turystycznej województwa*. Kolejna grupa tekstów dotyczy badań literaturoznawczych i językowych. Są to rozważania Magdaleny Turskiej zatytułowane: *Studia nad środowiskiem literackim Gorzowa Wielkopolskiego i okolic – rekonesans i perspektywy rozwojowe*, Marty Ruszczyńskiej, *Widma dawnej i nowej historii w powieści sensacyjnej Sławomira Sierackiego „Upiory znikają o brzasku” oraz materiał Iwony Żuraszek-Ryś, Nazwy własne Ziemi Lubuskiej jako przedmiot badań zielonogórskich językoznawców*. Badania medioznawcze reprezentuje Radosław Domke w materiale: *Historia wizualna Zielonej Góry spisana kamerą Sky Piastowskie*. Tę część zamyka tekst Lidii Kataryńczuk-Mani, Małgorzaty Kuncewicz, Grzegorza Mani, *O artystycznej i kulturalnej działalności Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kameralistów na terenie województwa lubuskiego i nie tylko*.

W dziale Varia znalazły się prezentacje wyników badań przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Tę część publikacji rozpoczynają rozważania Jarosława Kuczera, *Szlachcic, rycerz, baron, hrabia, książę. Badania nad XVI-XVIII-wieczną szlachtą południowej części województwa lubuskiego*. Wyniki badań nad uczestnictwem w kulturze zaprezentowała Ewa Pasterniak-Kobyłecka w tekście pt. *Partycypacja w lokalnych wydarzeniach kulturalnych studentów pierwszego roku Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego*. Kolejny tekst to analiza geotechniczna Marii Mrówczyńskiej, Sławomira Gibowskiego, *Identyfikacja przemieszczeń pionowych obiektów budowlanych zlokalizowanych na terenie miasta Zielona Góra*. Część czwartą zamyka praca Ryszarda Asienkiewicza i Artura Wandycza, *Budowa ciała chłopców i dziewcząt województwa lubuskiego w wieku 7-18 lat. Tendencje zmian*.

Teksty prezentowane w niniejszym tomie podejmują opisaną problematykę regionu z perspektyw uwzględniających jednakowo różne dyscypliny, podejścia oraz koncepcje. Czytelnik otrzymuje więc zbiór zróżnicowany pod względem tematyki, koncepcji teoretycznych i podejść metodologicznych. Mamy nadzieję, że stanie się on nie tylko źródłem nowych informacji, ale także zachętą do wkraczania na nowe pola tematyczne.

Bogumiła Burda
Małgorzata Szymczak